

แหล่งเรียนรู้การตีเหล็ก

โรงเรียนบ้านบางคลอง(ราษฎร์อุทิศ)

มนุษย์เรารู้จักใช้วัสดุที่เป็นโลหะมาตั้งแตยุคดึกดำบรรพ์ จนกระทั่งมาถึงยุคเหล็ก มนุษย์ก็นำเหล็กมาใช้เป็นเครื่องมือช่าง เครื่องมือเกษตรต่างๆ และอาวุธยุทโธปกรณ์ ในชุมชนท้องถิ่นของไทย ถือว่า “การตีเหล็ก” เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ในอดีต ช่างตีเหล็กมีความสำคัญต่อชุมชน เกษตรกรเป็นอย่างยิ่งนอกเหนือจากการตีมีดชนิดต่างๆ อาทิ มีดขนาดเล็กที่ใช้ในครัวเรือน ดาบ และพร้าแล้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำการเกษตรจึงจำเป็นต้องให้ช่างตีเหล็ก ทำจอบ เสียม ผาน(เหล็กสำหรับสวมหัวหมูของไถ) และไบเคียวเกี่ยวข้าว (ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำไร่ไถนา) ทุกปีก่อนฤดูการทำนา และบางครั้งยังต้องเป็นช่างซ่อมแซมเครื่องมือให้กับชาวบ้านอยู่เป็นประจำ

หมู่บ้านทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นเขตติดต่อกับ ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ในอดีตประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อุปกรณ์ทางการเกษตรต่าง ๆ เช่น เคียว จอบ เสียม ล้วนมีเหล็กเป็นส่วนประกอบสำคัญ หากเกิดการเสียหายหรือชำรุด คงไม่พ้นต้องได้รับการช่วยเหลือจากช่างตีเหล็กมืออาชีพเป็นแน่แท้ นอกจากเครื่องมือทางการเกษตรแล้ว ของใช้ในครัวเรือนและเครื่องมือช่าง เช่น มีด ค้อน สิว ขวาน ฯลฯ ก็มีเหล็กเป็นส่วนประกอบเช่นกัน อาชีพตีเหล็ก จึงมีความสำคัญในสังคมเกษตรกรรมมาช้านาน

นายทวี ปานจันทร์ อยู่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ ๗ ตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ผู้ริเริ่มอาชีพตีเหล็กของบ้านทับผึ้งปัจจุบันได้เสียชีวิตไปแล้ว มีผู้สืบทอดอาชีพตีเหล็กคือนายธวัช ปานจันทร์ บุตรชาย ซึ่งอายุ ๖๐ ปี

